

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rundskriv

Finanstilsynets praksis etter ny verdipapirfondlov og -forskrift, særlig om verdipapirfonds vedtekter

RUNDSKRIV:

16/2012

DATO:

15.10.2012

RUNDSKRIVET GJELDER FOR:

Forvaltningsselskaper

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 OSLO

1. Innledning

Lov av 25. november 2011 nr. 44 om verdipapirfond trådte i kraft 1. januar 2012. Loven gjennomfører EUs direktiv 2009/65/EF om regulering av verdipapirfond (UCITS-direktivet) og innfører enkelte andre regler som ikke har sin bakgrunn i EØS-reglene. Forskrift 21. desember 2011 nr. 1467 til verdipapirfondloven trådte i kraft samtidig med ny verdipapirfondlov. Verdipapirfondforskriften gir utfyllende regler til verdipapirfondloven og gjennomfører EUs utfyllende regelverk til UCITS-direktivet.

Dette rundskrivet omhandler hva Finanstilsynet vil legge til grunn ved behandlingen av enkelte typer forvaltningssaker knyttet til det nye regelverket, særlig om verdipapirfondets vedtekter, og enkelte forhold av mer praktisk karakter. Finanstilsynet vil legge de tolkningene og vurderingene som det redegjøres for til grunn i tilsynsvirksomheten.

2. Søknad om etablering av verdipapirfond

Vedtekter fastsatt av styret

Søknad om etablering av verdipapirfond skal inneholde fondets vedtekter fastsatt av forvaltningsselskapets styre, jf. verdipapirfondloven (vpfl.) § 4-1 (2) nr. 1. Det er ikke nødvendig å oversende dokumentasjon av styrevedtak til Finanstilsynet. Finanstilsynet legger til grunn at søknad om tillatelse til etablering av nytt verdipapirfond er forankret i forvaltningsselskapets styrende organer forut for innsendelse til Finanstilsynet, og at vedtektene inngår som en del av det interne beslutningsgrunnlaget.

Avtale med depotmottaker

Etter vpfl. § 4-1 (2) nr. 2 skal søknad om tillatelse til etablering av verdipapirfond inneholde avtale med depotmottaker. Det er ikke lenger et krav at avtalen med depotmottaker skal godkjennes av Finanstilsynet, men Finanstilsynet skal ved behandlingen av søknad om tillatelse til å etablere fondet vurdere om kravet til depotmottaker er oppfylt. En avtale med depotmottaker kan gjelde for flere fond, jf. verdipapirfondforskriften § 10-2. Det vil derfor være tilstrekkelig at forvaltningsselskapets avtale med depotmottaker oversendes Finanstilsynet én gang. Etter at Finanstilsynet har mottatt avtalen første gang, vil det ved en senere søknad om etablering av nytt fond være tilstrekkelig at depotmottaker bekrefter at vedkommende påtar seg å være depotmottaker for det nye fondet, og at fondet vil være omfattet av tidligere avtale oversendt Finanstilsynet. En slik bekreftelse må vedlegges søknaden. Tidligere praksis der et oppdatert vedlegg til depotavtalen skal oversendes Finanstilsynet ved aktivering av fondet videreføres.

Etter verdipapirfondforskriften § 14-3 (4) skal avtale med depotmottaker som er godkjent av Finanstilsynet før 1. januar 2012, oppfylle kravene i forskriften § 10-2 innen 1. juli 2012. Det vises til ny standardavtale utarbeidet av Verdipapirfondenes forening (VFF). Finanstilsynet ber om at de forvaltningsselskapene som ikke allerede har oversendt oppdaterte avtaler med depotmottaker som oppfyller forskriftens krav, oversender denne første gang et nytt verdipapirfond søkes etablert. Deretter kan ovennevnte praksis om bekreftelse fra depotmottaker og oversendelse av oppdatert vedlegg, legges til grunn.

3. Krav til innhold i verdipapirfondets vedtekter

Vedtektene inngår i andelseiernes kontrakt med forvaltningsselskapet og skal være sentralt som styringsdokument for forvaltningen av fondet. Det er fortsatt slik at vedtektene skal inneholde opplysninger som identifiserer det konkrete fondet og fondets viktigste egenskaper. Det er derfor viktig at forvaltningsselskapet ved arbeidet med vedtektene nøye påser at ordlyden best mulig reflekterer fondets viktigste kjennetegn. Lovens krav til innhold følger av vpfl. § 4-4 og enkelte andre bestemmelser i lov og forskrift. For spesialfond er det særskilte krav til hva som skal angis i vedtektene, jf. vpfl. § 7-3. De særskilte kravene for spesialfond blir ikke nærmere omtalt i rundskrivet.

Som retningsgivende for hvilke opplysninger som skal inntas i vedtektene, må det legges vekt på om eventuelle endringer vil være av en slik art at endringene bare bør kunne foretas etter de særskilte prosedyrene for vedtektsendringer. På denne måten gis andelseierne den muligheten loven forutsetter til å kunne ta stilling til endringene ved deltakelse på andelseiermøte og eventuelt benytte seg av retten til gebyrfri innløsning.

Det vil forenkle Finanstilsynets saksbehandling at vedtektene bygger på en gjenkjennelig standard. Det vises her til at VFF har utarbeidet en bransje anbefaling om vedtekter for verdipapirfond. Det er likevel viktig at forvaltningsselskapet nøye vurderer om standarden helt eller delvis passer for det aktuelle verdipapirfondet, og gjør nødvendige tilpasninger.

Finanstilsynet vil i det følgende gi enkelte kommentarer til utformingen av verdipapirfondets investeringsmandat. Opplysninger som identifiserer fondet og dets viktigste egenskaper fremkommer bl.a. gjennom avkryssingen for finansielle instrumenter og markeder. I tillegg må fondets investeringsområde beskrives nærmere slik det er lagt opp til i anbefalingen fra VFF. Finanstilsynet viser til at beskrivelsen kan gjøres kortfattet, og f.eks. kan være "fondet er et aksjefond som hovedsakelig investerer i globale energiaksjer", eller "fondet er et aksjefond som hovedsakelig investerer i aksjer og egenkapitalbevis notert på Oslo Børs".

Finanstilsynet legger til grunn at fondet over tid vil være plassert i henhold til angivelsen av investeringsområde i vedtektene, for eksempel når det gjelder hvilke markeder, sektorer eller finansielle instrumenter fondet skal investere i. Forvaltningsselskapene kan ikke gjennom prospekt eller nøkkelinformasjon utvide forvaltningsmandatet slik det er angitt i vedtektene, eller innsnevre mandatet på en slik måte at vedtektene ikke lenger identifiserer fondets viktigste egenskaper. Det er naturlig at det gis en mer utfyllende informasjon om forvaltningsmandatet i prospektet. Et verdipapirfond der vedtektene angir et bredt investeringsmandat, forutsettes forvaltet bredt og ikke som et spisset fond, som f.eks. i hovedsak investerer i instrumenter på et mer begrenset marked. Uten en nærmere presisering i vedtektene forstår Finanstilsynet angivelsen av en slik vid ramme på den måten at fondet faktisk vil forvaltes bredt over tid, og at vedtektenes angivelse således vil være styrende for forvaltningen av fondets midler. Dersom fondet normalt vil være investert mer snevert enn det ytre handlingsrommet, angitt gjennom avkryssingen av typer finansielle instrumenter og markeder, må denne mer snevre rammen også beskrives. Eksempelvis bør det for et europeisk aksjefond der det i avkryssingen fremgår at fondet skal kunne investere også utenfor Europa, opplyses at fondet har som hovedformål å investere i europeiske aksjer.

For et sektorfond bør det angis hvilken sektor fondet normalt investerer i. Beskrivelsen av hvordan et fond skal forvaltes, kan f.eks. være at "fondet investerer hovedsakelig i aksjer utstedt av selskaper over hele verden, som driver virksomhet med tilknytning til fast

eiendom", eller "at det plasseres hovedsakelig i børsnoterte selskap med virksomhet rettet mot olje- og gassindustrien".

4. Endringer i verdipapirfondets vedtekter

Informasjon til andelseiere ved vedtektsendringer

Innkallingen til andelseiermøte for behandling av vedtektsendringer som nevnt i vpfl. § 4-4 (1) nr. 2 til 9 skal inneholde informasjon som gjør andelseierne i stand til å foreta en velfundert vurdering av forslaget, jf. vpfl. § 4-15 (1). Dette innebærer at informasjonen må være dekkende, og gis på en tydelig og forståelig måte for andelseierne.

Dersom et forslag til vedtektsendring oppnår tilstrekkelig flertall i andelseiermøte, skal det sendes søknad om vedtektsendring til Finanstilsynet. Den informasjonen som ble sendt til andelseierne, skal vedlegges søknaden. Det følger av vpfl. § 4-14 (4) at Finanstilsynet skal godkjenne endringene dersom lovens krav til innhold i vedtekter og prosedyrene for vedtektsendringer er oppfylt. Dette innebærer at Finanstilsynet bl.a. skal kontrollere at informasjonen til andelseierne inneholder minst de opplysningene som er fastsatt i § 4-15 (2), og at informasjonen er utformet på en slik måte at den gir andelseierne et godt grunnlag for å kunne ta stilling til forslaget. Finanstilsynet foretar ingen forhåndskontroll av informasjonen til andelseierne.

Retten til gebyrfri innløsning

Andelseierne har rett til gebyrfri innløsning av sine andeler ved vedtektsendringer som nevnt i vpfl. § 4-4 (1) nr. 2 til 9. Navneendringer omfattes ikke av endringer som gir rett til gebyrfri innløsning, jf. vpfl. § 4-14 (6). I informasjonen til andelseierne skal det gis opplysninger om retten til gebyrfri innløsning, jf. vpfl. § 4-15 (2).

Verdipapirfondloven § 4-14 (6) gir ikke anvisning på fra hvilket tidspunkt retten til gebyrfri innløsning gjelder. Andelseierne må gis en mulighet til å kunne innløse gebyrfritt i en periode som senest starter fra tidspunktet for offentliggjøringen, og som løper til et tidspunkt før endringene gjennomføres. Forvaltningsselskapet kan bestemme at endringene først skal gjennomføres noen dager etter at perioden for gebyrfri innløsning er utløpt, men gjennomføring kan i så fall ikke skje senere enn fem dager etter utløpet av retten til gebyrfri innløsning, jf. vpfl. § 4-14 (6).

Finanstilsynet antar for øvrig at det kan være praktisk om andelseierne gis rett til å fremme krav om gebyrfri innløsning fra tidspunktet andelseierne mottar informasjonen om andelseiermøtet, og at innløsning skjer til andelens verdi ved første beregning av innløsningskursen etter at innløsningskravet er mottatt.

Informasjon om tidspunkter for gjennomføring av vedtektsendringer og retten til gebyrfri innløsning

I informasjonen til andelseierne skal det gis opplysninger om forventet tidspunkt for gjennomføring av vedtektsendringen, jf. vpfl. § 4-15 (2) nr. 5. Tidspunktet for gjennomføring avhenger bl.a. av når Finanstilsynet har behandlet ferdig søknaden. Loven inneholder ikke regler om saksbehandlingstid for godkjenning av vedtektsendringer. Søknad om etablering av nytt verdipapirfond, herunder godkjenning av nye vedtekter, skal avgjøres innen to måneder etter at Finanstilsynet har mottatt fullstendig søknad. Tilsvarende vil søknad om

vedtektsendringer normalt bli behandlet innenfor to måneder. Finanstilsynet legger til grunn at det i de fleste tilfeller vil være tilstrekkelig å informere andelseierne om at vedtektsendringene vil bli gjennomført så snart de er godkjent av Finanstilsynet, men uten at det settes en bestemt dato. Det bør opplyses i informasjonen til andelseierne at endringene ikke gjennomføres før de er offentliggjort, og at tidspunkt for gjennomføring vil fremgå av offentliggjøringen.

Det vil tilsvarende være vanskelig for forvaltningsselskapet å angi det nøyaktige tidspunktet (dato) for utløpet av retten til å kreve gebyrfri innløsning. I informasjonen til andelseierne må det opplyses at andelseierne i en periode etter offentliggjøringen vil ha anledning til å fremme gebyrfrie innløsningskrav, samt at fristen for dette vil fremgå av selve offentliggjøringen.

Offentliggjøring av vedtektsendringer

Lovgivningen inneholder ikke lenger regler om hvordan godkjente vedtektsendringer skal offentliggjøres. Forvaltningsselskapet må derfor finne en hensiktsmessig måte å offentliggjøre endringen på, f.eks. på selskapets nettsted, e-post eller pr. brev. I informasjonen til andelseierne bør det opplyses hvordan offentliggjøring vil skje.

Verdipapirfond der det ikke belastes innløsningsgebyr

I mange verdipapirfond belastes ikke andelseiere med innløsningsgebyr. Vpfl. § 4-14 (6) presiserer at andelseiere har krav på innløsning i forbindelse med vedtektsendringer, og at dette skal kunne gjøres gebyrfritt. Det er vesentlig at en andelseier som ikke ønsker å være andelseier i et fond som er gjenstand for en prosess med vedtektsendringer, gis informasjon om muligheten for å innløse før endringen gjennomføres. Dette gjelder uavhengig av om det belastes innløsningsgebyr eller ikke. Finanstilsynet mener derfor at ovennevnte retningslinjer om hvordan innløsningsretten kan organiseres, bør gjelde generelt for innløsning i sammenheng med vedtektsendringer, men slik at det bl.a. i informasjonen til andelseierne må gjøres nødvendige tilpasninger for de fondene der det ikke belastes innløsningsgebyr.

Overgang til nye anbefalte fondsvedtekter

De fleste vedtekter til eksisterende verdipapirfond er basert på standardvedtekter etter tidligere verdipapirfondlov. Finanstilsynet vil ikke kreve at forvaltningsselskap skal endre vedtekter for eksisterende fond til de nye anbefalte vedtektene til VFF, men forutsetter at forvaltningsselskapet i forbindelse med fremtidige vedtektsendringer også oppdaterer lovhenvvisninger fra gammel til ny lov. Forvaltningsselskapet må samtidig påse at kravene til vedtektenes innhold er oppfylt, jf. vpfl. § 4-4, herunder at vedtektene må angi *når fondet er åpent for tegning og innløsning* etter § 4-4 (1) nr. 7 og *hvorvidt fondet skal ha ulike andelsklasser* etter nr. 9. Verdipapirfond som skal kunne benyttes som underfond, må som hovedregel angi i sine vedtekter at *verdipapirfondet maksimalt kan investere 10 prosent av fondets eiendeler i verdipapirfondsandeler*, jf. vpfl. § 6-2 (1).

Finanstilsynet legger til grunn at oppdatering av lovhenvvisninger til ny lov og overgang til nye anbefalte vedtekter fra VFF, må behandles i andelseiermøte dersom det gjøres endringer i bestemmelser som omhandles i vpfl. § 4-4 (1) nr. 2 til 9.

Søknad om vedtektsendringer

Ved søknad om godkjenning av endringer i fondsvedtekter, herunder ved overgang til nye anbefalte vedtekter fra VFF, må forvaltningsselskapet beskrive hvilke endringer som søkes

godkjent. Videre må forvaltningsselskapet bekrefte at det ikke er gjort andre materielle endringer i vedtektseksemplaret enn de endringene som er fremlagt for andelseierne, eventuelt ikke andre endringer enn de som blir opplyst til Finanstilsynet ved oversendelsen. En fyllestgjørende beskrivelse av endringene vil forenkle saksbehandlingen hos Finanstilsynet.

Finanstilsynet ber om at konsoliderte vedtekter, både én merket og én ren versjon, vedlegges søknaden.

5. Gjennomføring av andelseiermøte

Finanstilsynet legger til grunn at vpfl. § 4-17 må forstås slik at forvaltningsselskapene må legge til rette for/planlegge for avholdelse av fysisk møte ved innkallingen til andelseiermøte. Det er ikke tilstrekkelig at det legges opp til f.eks. kun elektronisk stemmegivning fra andelseierne. Ved kun elektronisk stemmegivning ville andelseierne være avskåret fra å stille spørsmål og drøfte sakene, slik som fysiske møter legger til rette for. De teknologiske mulighetene, herunder elektronisk stemmegivning, er et middel for å fremme deltakelse på andelseiermøte og andelseierdemokrati, men kan ikke benyttes som erstatning for å avholde selve andelseiermøtet.

Finanstilsynet legger til grunn at forvaltningsselskapet informerer om resultatet av behandlingen i andelseiermøtet, f.eks. legger ut informasjon på selskapets nettsted.

6. Innsending av nøkkelinformasjon og prospekt til Finanstilsynet

Etter vpfl. § 8-2 og 8-4 skal hhv. prospekt og nøkkelinformasjon sendes Finanstilsynet før det innbys til tegning. Tilsvarende gjelder endringer i informasjonen. Dokumentene bes sendt inn elektronisk til post@finansstilsynet.no. Dokumentene vil ikke gjennomgås løpende av Finanstilsynet, men vil benyttes i eventuelle tilsyn hos forvaltningsselskapene.

Finanstilsynet minner om at det pr. 1. juli 2012 skal være utarbeidet nøkkelinformasjon for alle verdipapirfond, jf. verdipapirfondforskriften § 14-3 (1), bortsett fra for spesialfond, jf. verdipapirfondforskriften § 7-3 (1).

Anne Merethe Bellamy
konst. direktør for markedstilsyn

Britt Hjellegjerde
seksjonssjef

Kontaktpersoner:

Spesialrådgiver Elisabeth Huse, tlf. 22 93 96 57,
e-post: elisabeth.huse@finansstilsynet.no
Seniorrådgiver Hege Bach Hande, tlf. 22 93 98 17,
e-post: hege.bach.hande@finansstilsynet.no

